

Pohyblivost myšlení

Rudolf Steiner

Dále je třeba přihlédnout k tomu, že vyvine-li se myšlení ke schopnosti proměňování a vžívá se tedy do elementárního světa, pak toto myšlení samo, jakkoliv je ve fyzicko-smyslovém světě zdravé a správné, není k potřebě ve světě elementárním. Jaké je toto myšlení ve fyzicko-smyslovém světě?

Sledujte jednou, jaké je! Ve své duši prožíváme myšlenky. Víme, že vnitřně tyto myšlenky uchopujeme, plodíme, spojujeme a rozlučujeme. Vnitřně se cítíme pány těchto myšlenek. Myšlenky se chovají jaksi pasivně, nechávají se spojovat a rozlučovat, nechávají se tvořit a zase odstraňovat. Tento život v myšlenkách se však v elementárním světě musí vyvinout o stupeň dál, jak to vyjadřuje Benedictus v 6. obrazu *Strážce prahu*.

*Jen ten, kdo se naučil své vlastní myšlení
vidět mimo sebe,
tak jako síly zrění spatřují
od sebe vzdálené pozemské tělo,
ten vniká do duchovních skutečností.*

V elementárním světě nejsme v postavení, že bychom se nacházeli před takovými pasivními myšlenkami jako ve světě fyzicko-smyslovém. Když se jasnozřivou duší skutečně vžíváme do elementárního světa, potom je tomu tak, jako by myšlenky nebyly něčím, co ovládáme, ale stávají se živými bytostmi, jak uvádí v 6. obrazu *Strážce prahu* Benedictus:

*Tak spatřuj v obraze,
který se ti mění silami zrění v poznání,
bytostné myšlenky ztvárňující se v prostoru
do forem zrcadlicích lidské myšlení.*

Představte si, moji milí přátelé, že by vaše myšlenky nebyly takové, abyste je tvořili a spojovali a rozlučovali, ale začaly by ve vašem vědomí žít, každá z nich svým vlastním, bytostným životem. Že své vědomí takřka vsouváte do něčeho, kde vůbec nemůžete mít myšlenky jako ve fyzicko-smyslovém světě, ale myšlenky jsou živými bytostmi. Nemohu jinak, než použít groteskního obrazu, ale tento obraz nás může poněkud upozornit, jak jiné musí být myšlení v elementárním světě, než jaké je ve světě fyzicko-smyslovém. Představte si, že jste vstřčili svou hlavu do mraveniště a myšlení přestalo. Zato byste místo svých myšlenek měli v hlavě mravence. Když se ponoříte svou duší do elementárního světa, stávají se myšlenky takovými, že se samy spojují a rozlučují, že vedou pro sebe vlastní život. Takže máme-li svým vědomím předstoupit před tyto živé myšlenkové bytosti, opravdu potřebujeme větší sílu duše, než jsme-li před pasivními myšlenkami fyzického světa, které nechávají se sebou dělat, co chceme, které si dokonce dají líbit, že se nechávají nejen spojovat a rozlučovat rozumně, ale někdy také úplně bláznivě.

Jsou to trpělivi ubožáci tyto myšlenky fyzicko-smyslového světa, všechno si dají od duše líbit! Něco úplně jiného však nastane, když duši vnikneme do elementárního světa. Tam žijí myšlenky svým samostatným životem a člověk se tam musí udržet a svým duševním životem se prosadit nikoliv proti pasivním myšlenkám, ale proti aktivnímu, v sobě samém pohyblivému životu myšlenek, jak je to vyjádřeno souzněním hlasů Filie, Astrid a Luny v 6. obraze *Strážce prahu*:

*Myšlenky se vznášejí
jako tkající snění
bytostně se ztvárňující do blízkosti duší.
Tvořící se vůle,
pohyblivé cítění,
působivé myšlení
snícímu nechť ožijí!*

Ve fyzicko-smyslovém světě se může myslet něco úplně hloupého; to zpravidla nebolí. Ale v elementárním světě se člověku může velmi snadno přihodit, když tam dělá se svým myšlením hloupostí, že to, co tam jako samostatné bytosti leze sem a tam, ho pořádně bolí, dělá mu to vskutku velké bolesti.

Tak vidíme, jak naprosto jiné musí být zvyky duševního života, překročíme-li práh ze světa fyzického do nadsmyslového. Kdyby někdo s těmito jinými zvyky projevovanými živým myšlenkovým bytostem elementárního světa, přešel do světa fyzicko-smyslového, překročil tedy práh a vrátil se zpět a nerozvíjel by potom zdravé myšlení s pasivními myšlenkami, ale chtěl by si udržet chování pro elementární svět, pak by jím myšlenky neustále procházely a on by běhal za nimi; stal by se prostě otrokem svých myšlenek.

GA 147